PREPORUČEN ODLUKOM MINISTARSTVA PROSVJETE OD 17. SEPTEMBRA 1931. BROJ 41216/P ZA UPOTREBU SVIM ŠKOLSKIM KNJIŽNICAMA, TE MINISTARSTVA TRGOVINE I INDUSTRIJE OD 7. JUNA 1930. BROJ 10418/N ZA UPOTREBU U ŽENSKIM ZANATSKIM ŠKOLAMA

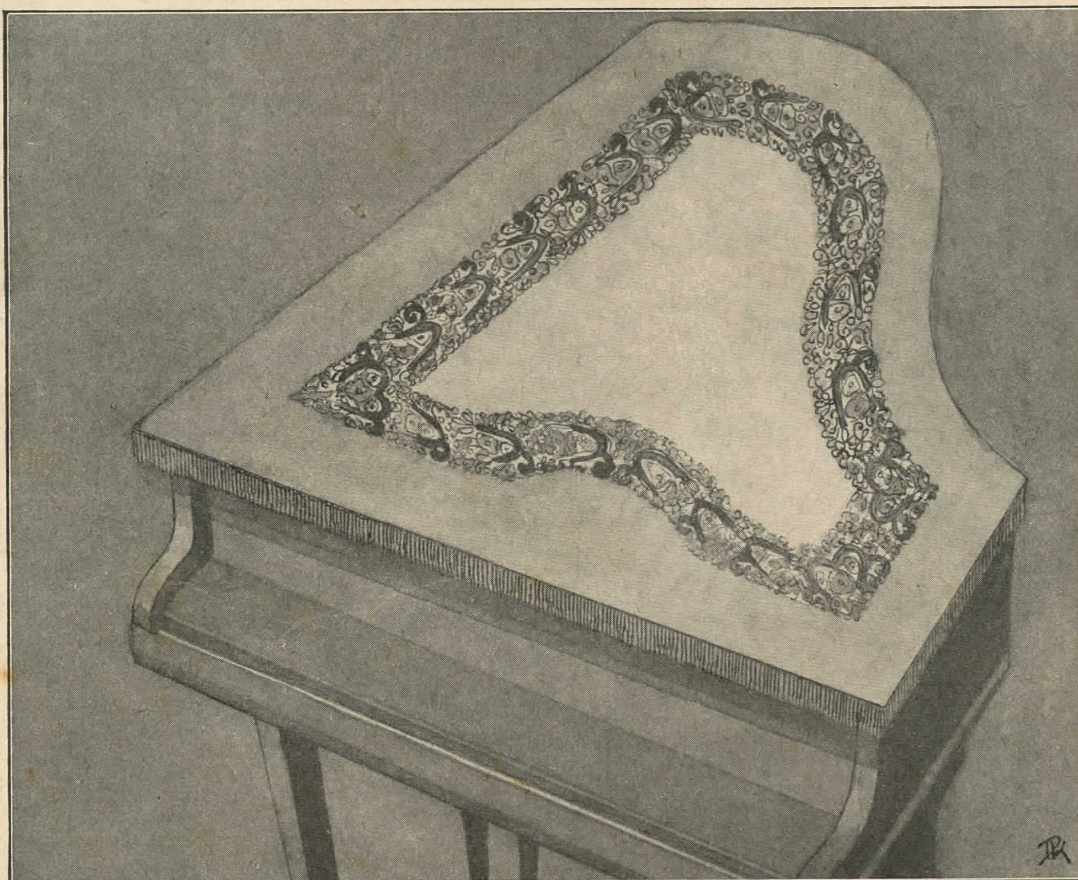
GOD. II. BR. 11. NOVEMBAR 1931.

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVOM

MJESEČNIK ZA RUČNI RAD

Sabolic

Elegantno pokrivalo za glasovir ukrašeno narodnim vezivom

ODGOVORNI UREDNIK: DRAGA KOVAČEVIĆ-DUGAČKI

DINARA 12·—

23174

»VEŽILJA«

MJESEČNIK ZA RUČNI RAD

Uredništvo i uprava: ZAGREB Samostanska ulica 2|I.

Telefon broj 59–58

Izlazi mjesečno — na zahtjev šalje se ogledni primjerak. Pretplata iznosi na četvrt godine Din 30·—, na pol godine Din 60·—, a na cijelu godinu Din 120. — Za pretplatnike »Ženskog Lista« iznosi pretplata na četvrt godine Din 20·—, na pol godine Din 40·—, a na cijelu godinu Din 80·—.

Dopisivanje.

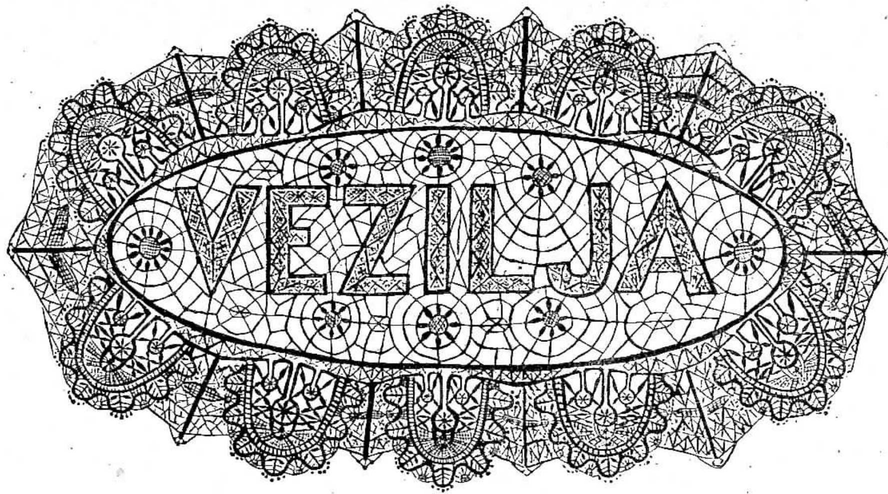
Na raznovrsne upite najpripravnije ćemo odgovarati i to ili pod rubrikom »Listonoša« ili pismeno, ako se pošalje marka za odgovor.

Nacrti.

obični i probodeni, zatim predlošci, dobiju se po cijeni naznačenoj u listu. Tko uz pismenu narudžbu pripošalje poštanskom doznačnicom ili čekovnom uplatnicom i novac, moli se, da i odgovarajuću poštarinu priposlati izvoli.

Pribor za ručni rad.

Za predmete, koji izlaze u našem listu, dobiva se u svim u tu struku zasjecajućim trgovinama. Na zahtjev javljamo cijenjenim čitateljicama dobavna vrela.

MJESEČNIK ZA RUČNI RAD

VRIJEDNOST RUČNOG RADA

Mnogi se pitaju kako to da se ručni rad uvijek radi i toliko cijeni. Čude se tome i drže beskorisnim, da se toliko dragocjenog vremena utroši u izradjivanje često sasvim bespotrebnih predmeta.

I kad bi na to išlo te kad bi se ručni rad zaista radio samo zato da se stvore predmeti, koji samo svojom ljepotom gode ljudskom oku, možda se već davno nitko s njime bavio ne bi, jer danas u doba velikog razvoja tehnike imade strojeva pomoću kojih se dadu proizvesti krasne stvari sa neprispodobivo manje truda i troška. Te su stvari vanredno lijepe i ukusne. Uzmemo li još k tome u obzir da danas živimo životom brzim, nervoznim gdje nastojimo iskoristiti i dobro upotrebiti svaki čas upravo je začudno koliko se svijeta bavi sa velikom voljom i veseljem ručnim radom.

I taj interes za ručni rad ne će nikada prestati, jer uzrok tome zanimanju je mnogo dublji. Ne bave se njime samo oni koji treba da na neki način zaradjuju svoj kruh, a niti samo oni koji imadu puno vremena pa se ručnim radom razonodjuju da sebi ugode, pa napokon niti samo oni, koji nastoje da vlastitim radom uštede novac time što izradjuju vlastitom rukom potrebne predmete. Ne, njima se bave tisuće i tisuće, koji osjećaju neku nutarnju potrebu, koja ih nuka da se bave ručnim radom i kojima takav rad pruža veliko zadovoljstvo. Ta je potreba često i nesvjesna, ali ona postoji.

Pitamo se dakle što je to što nas nuka da se njime tako rado bavimo. To je dar božji i kao što je pjesniku prirodjeno da pjeva, slikaru da slika, vajaru da vaja, glazbeniku da sklada, tako je i ženi dano da stvara umjetnine svojim rukama i uljeva u njih svu svoju duševnost te ona dobivaju time trajnu vrijednost. Dakako da su i tu samo izabrani koji svojom nadarenošću stoje visoko iznad drugih kao i u drugim granama umjetnosti.

Žena osim toga nalazi u tom svome obljubljenome radu često i zaboravi. To su časovi koji joj pružaju toliko ugode da lakše snaša poteškoće života kojih u njenom životu imade dosta. Najbolji primjer zato imademo u naše narodne žene, koja je stoljećima trpjela teško i kojoj je njezin rad bio svetinja u kojoj je zaboravila na sve svoje teške časove. Taj je rad u nje postigao veliki stepen savršenstva tako da i danas služi i izvan naše zemlje kao primjer.

To su eto uzroci da ručni rad nikada nije podvrgnut modi, on se uvijek radi i uvijek imade svoju vrijednost. Bilo je možda i katkada vremena da ga se je malo zapostavilo, ali uvijek samo kratko vrijeme. On se je opet obnovio i interes za njega postao je sve veći. Tako imade i danas mnogih, koji misle da je suvišno ručnim radom se baviti i gubiti vrijeme kad su strojevi tako usavršeni da se njima mogu po njihovu mnijenju i ljepši i jeftiniji predmeti sačinit. To su dakako tek rjetki pojedinci, koji tako misle i koji pravu bit ručnoga rada ne dohvaćaju. Zar je moguće da i najljepša tvornička čipka ikada zamjeni pravu čipku rukom radjenu?

Imade i drugih važnih razloga s kojih je baš danas u ovo doba žurbe i nervoze ručni rad vrlo obljubljen. Bavljenje njime pruža nam jedino nekoliko mirnih i sabranih časova koji nas usrećuju, umiruju nam živce i daju nam prilike da se prepustimo svojim mislima. Ono nas na momente bar rješava dnevnih briga i smiruje nas.

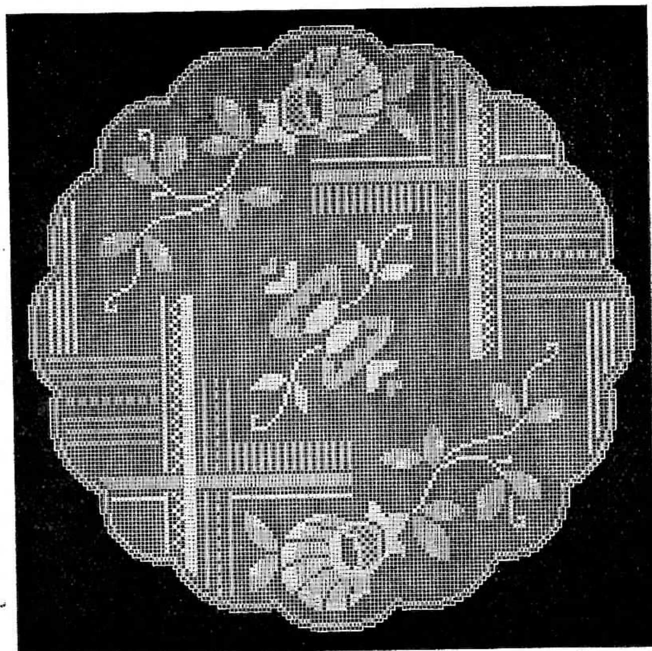
Dovršimo li koji takav rad mi se tome radujemo i uživamo u njemu jer smo ga s veseljem radili. Svaki put kad ga pogledamo mi se sjećamo ugodnih časova koje smo proživjeli radeći ga.

Konačno ne smijemo zaboraviti niti na to da svaki dom kojega je žena svojim radom ukrasila u koji rad je dala svoju dušu, biva udoban i mio svakome tko se u njemu nalazi, a odraz je i našega ukusa i umjetničkoga stvaranja.

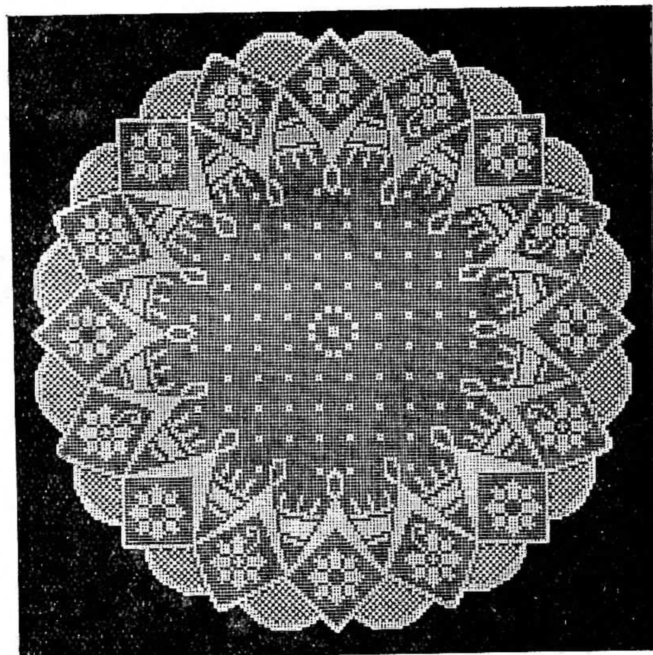
Tko zavoli ručni rad, taj će se njime uvijek rado baviti i svoje slobodno vrijeme ponešto i njime ispuniti.

D-K-D

Mreškana pokrivala

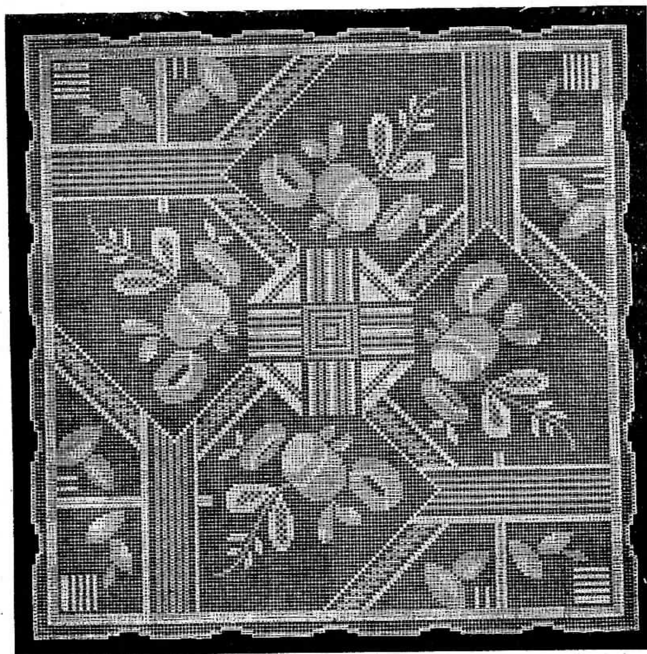
Okruglo pokrivalo broji 151—151 četvorinicu. Ako su te četvorinice tako velike da na 1 cm idu 3, onda će biti pokrivalo veliko 50—50 cm, ako su velike 7 mm onda je veliko 105—105 cm. Predložak broj 5679 stoji Din 15.—.

Okruglo pokrivalo broji 179—179 četvorinica. Idu li 3 četvorinice na 1 cm biti će veliko 59—59 cm, a ako su četvorinice 7 mm velike, veličina će pokrivala biti 125—125 cm. Predložak broj 5602 stoji Din 15.—.

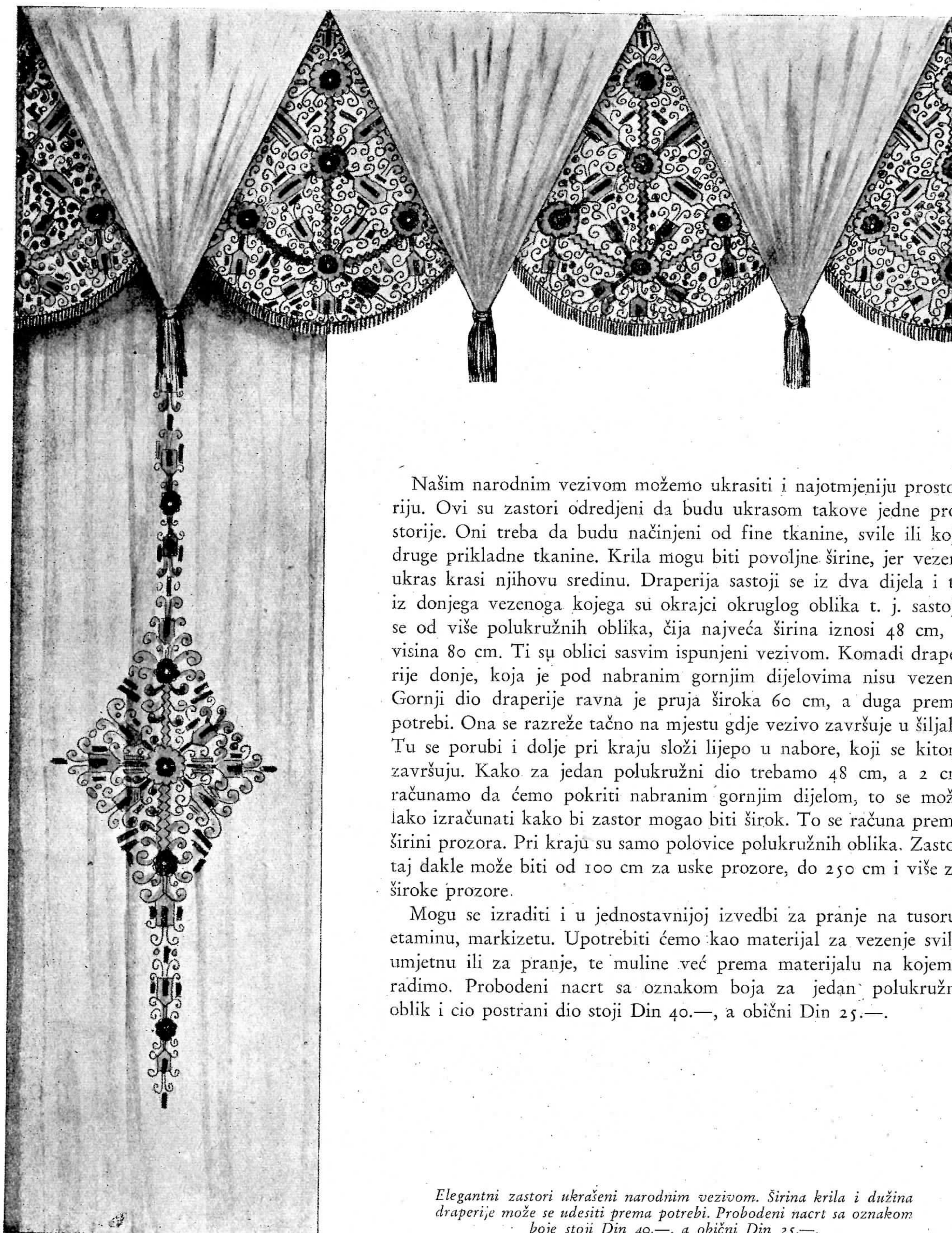
Donosimo ovdje 3 vanredno lijepa pokrivala, koja će biti na svakom mjestu lijepim ukrasom. Izradimo li ih na sitnoj mreži biti će to pokrivala srednje veličine oko 50—60 cm velika, a na krupnoj mreži mogu poslužiti i kao stolnjaci za lijepo politirane stolove, na kojima će osobito lijepo stajati.

Uzorci su vanredno lijepo složeni, a izradjuju se koncem odgovarajuće boje i debljine. Izradjuje se uvijek u jednoj boji.

Uglasto pokrivalo broji 171—171 četvorinicu. Ako su one tako male da na 1 cm idu 3, onda je pokrivalo veliko 57—57 cm, a ako su one 7 mm velike, pokrivalo će biti 120—120 cm veliko. Predložak broj 5680 stoji Din 15.—.

Prekrasni zastori ukrašeni narodnim vezivom

Našim narodnim vezivom možemo ukrasiti i najotmjeniju prostoriju. Ovi su zastori odredjeni da budu ukrasom takove jedne prostorije. Oni treba da budu načinjeni od fine tkanine, svile ili koje druge prikladne tkanine. Krila mogu biti povoljne širine, jer vezeni ukras krasi njihovu sredinu. Draperija sastoji se iz dva dijela i to iz donjega vezenoga kojega su okrajci okruglog oblika t. j. sastoje se od više polukružnih oblika, čija najveća širina iznosi 48 cm, a visina 80 cm. Ti su oblici sasvim ispunjeni vezivom. Komadi draperije donje, koja je pod nabranim gornjim dijelovima nisu vezeni. Gornji dio draperije ravna je pruja široka 60 cm, a duga prema potrebi. Ona se razreže tačno na mjestu gdje vezivo završuje u šiljak. Tu se porubi i dolje pri kraju složi lijepo u nabore, koji se kitom završuju. Kako za jedan polukružni dio trebamo 48 cm, a 2 cm računamo da ćemo pokriti nabranim gornjim dijelom, to se može lako izračunati kako bi zastor mogao biti širok. To se računa prema širini prozora. Pri kraju su samo polovice polukružnih oblika. Zastor taj dakle može biti od 100 cm za uske prozore, do 250 cm i više za široke prozore.

Mogu se izraditi i u jednostavnijoj izvedbi za pranje na tusoru, etaminu, markizetu. Upotrebiti ćemo kao materijal za vezenje svilu umjetnu ili za pranje, te muline već prema materijalu na kojemu radimo. Probodeni nacrt sa oznakom boja za jedan polukružni oblik i cio postrani dio stoji Din 40.—, a obični Din 25.—.

Elegantni zastori ukrašeni narodnim vezivom. Širina krila i dužina draperije može se udesiti prema potrebi. Probodeni nacrt sa oznakom boje stoji Din 40.—, a obični Din 25.—.

Ukrasni jastuci

Na smedjem suknu umjetnom svilom vezeni jastuk veličine 56—72 cm. Probodeni nacrt broj 6086 stoji Din 15.—. Oznaka boja nalazi se na prilogu pod brojem 5.

Jastuk broj 6086. Oba lijepa pauna izradjuju se na smedjem mekom suknu. Osobiti efekt polučuje se lijepo složenim bojama koje ulaze jedna u drugu a veze se plosnim vezom kod kojega bodovi jednom bojom sežu u drugu boju. Nema više nego tri boje i to svjetlosiva, tamnosiva i ocjelnomodra. Krilo desnoga pauna veze se rjetkim obametom, a nekoja pera lozanjem. Oznaka boja nalazi se na prilogu pod brojem 5. Jastuk je veličine 56—72 cm. Jednostavno je montiran, samo sašiven, a unaokolo je prišivena debela zlatna žnorica.

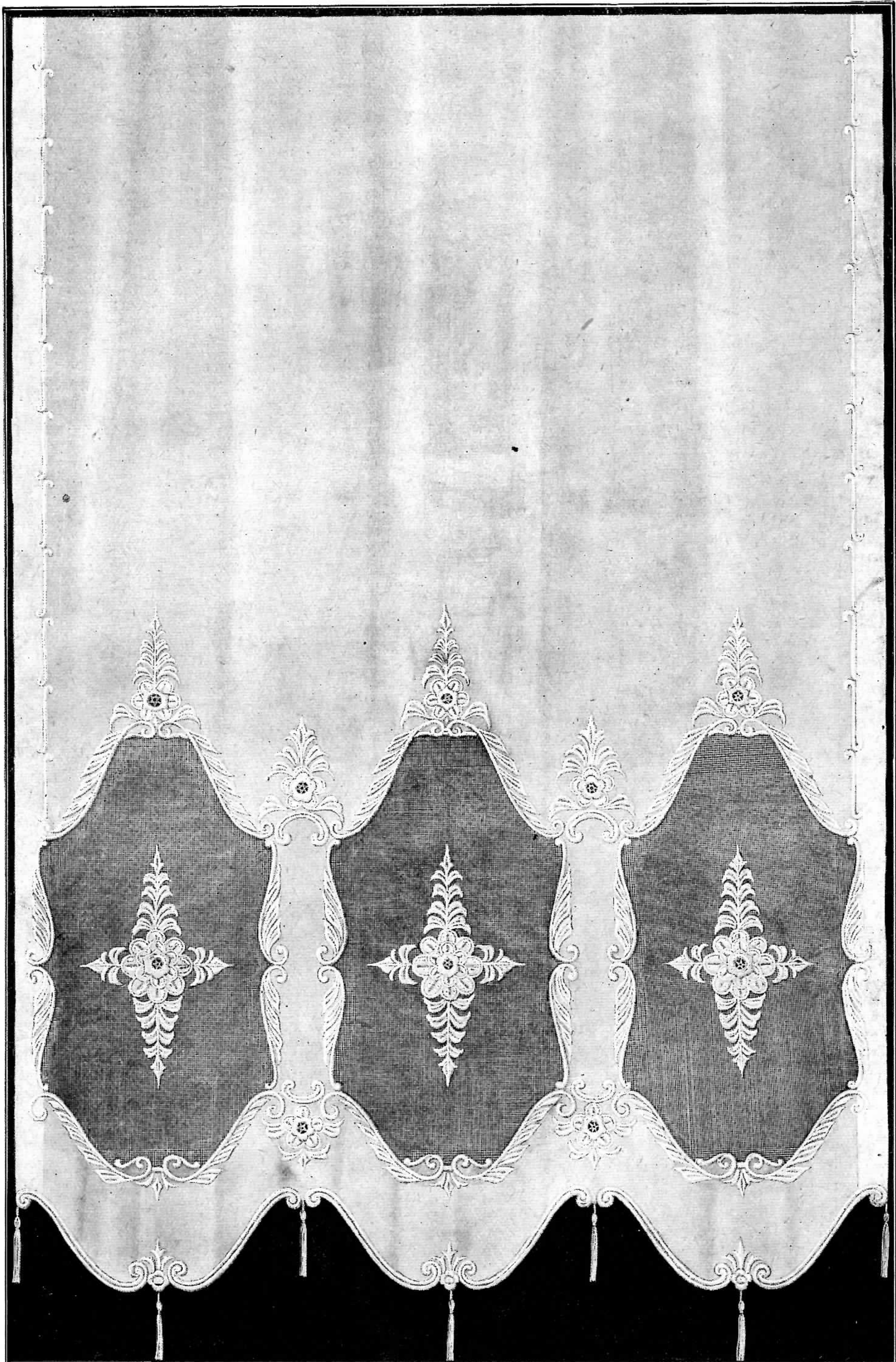
Jastuk broj 6087. Ovaj je jastuk od drap sukna, a srednji mu je vezeni dio od svile u istoj boji. Isto su tako od istobojne svile i uglovi na kojima kao i na srednjem dijelu izradjujemo nalijepom od sukna u odgovarajućim bojama razne cvjetove i lišće. Plastičnost ovih oblika ističe se još bolje time što se pojedini dijelovi tek mjestimice pričvršćuju. Tako se na pr. listovi pričvršćuju samo time što se žilice izrade lozanjem. Djelomična izvedba nalijepa nalazi se na prilogu pod brojem 3. Veze se moulineom, umjetnom svilom, šanilijom i zlatnom žicom. Kod ušivanja srednjega dijela na sukno umeće se paspoal. Jastuk je sasvim jednostavno sašiven, a uglovi su mu ukrašeni kitom, koja je načinjena od ružičastoga i drap sukna.

Jastuk od drap sukna i svile izradjen nalijepom od sukna veličine 50—50 cm. Djelomična izvedba i oznaka boja nalijepa vidi se na prilogu pod brojem 3 i 4, probodeni nacrt broj 6087 stoji Din 15.—.

Zastor

(Opis slike na str. 15.)

Zastor od tusora sa umetnutim tilom i punim vezom vezen. Veličina 150—250 cm. Probodeni nacrt broj 6020 stoji Din 60.—.

Pokrivalo za počivaljke

Uzorak ovoga pokrivala može poslužiti i za sag, tim više što se i srednji dio a i rub dadu po volji prilagoditi potrebnoj veličini. Uzorak je orijentalan. Za pokrivalo može se izraditi pokrsticom, jer treba manje materijala i lakše se radi. Veze se na sudan tkanini, od koje 53 žice mjere 30 cm. Pokrivalo je veliko 161—276 cm. Veze se sudanvunom, a treba je oko 6.50 kg.

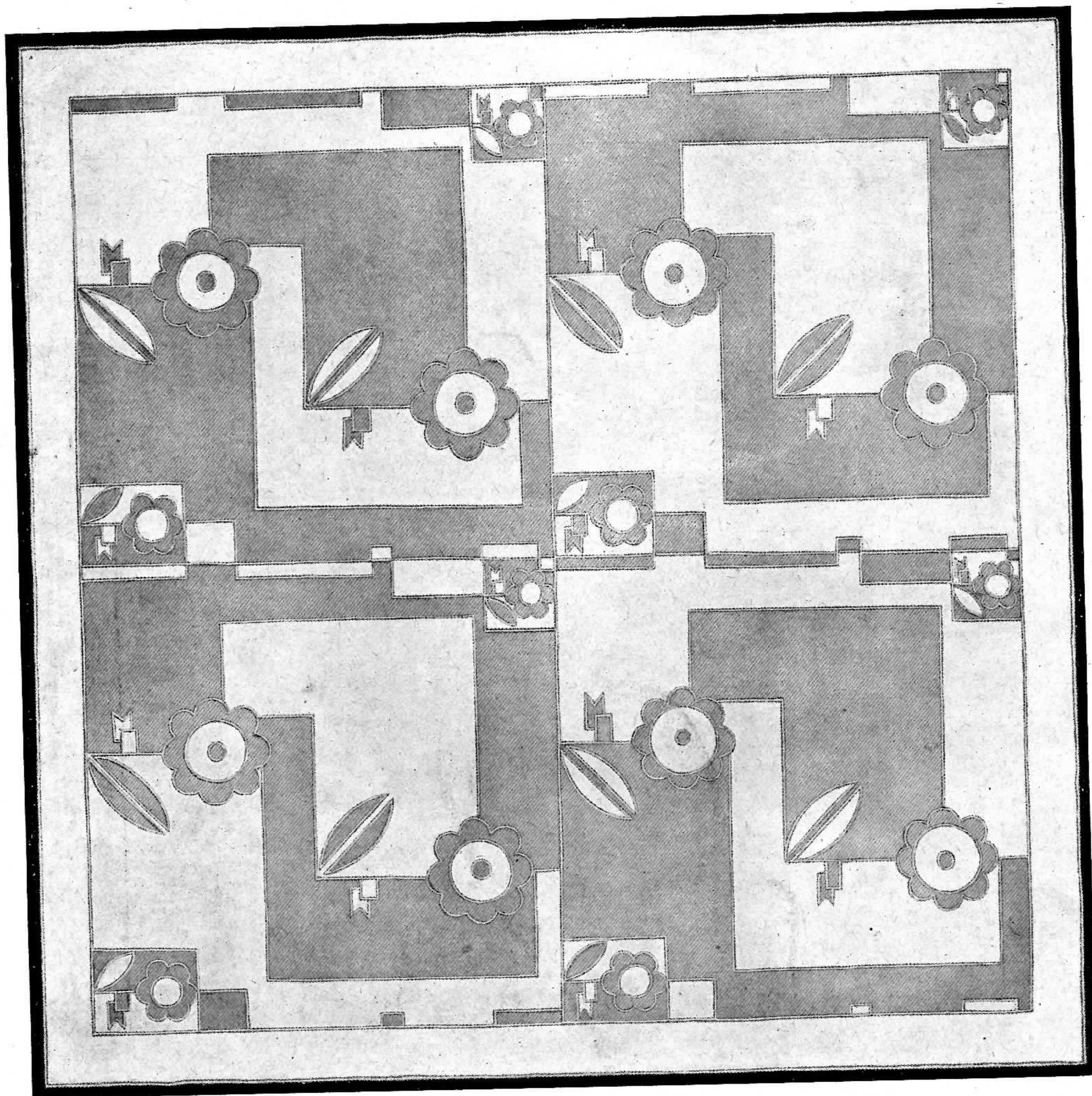
Na sudantkanini od koje 53 žice mjere 30 cm pokrsticom vezeno pokrivalo za počivaljku. Predložak koji se nalazi na prilogu pod brojem 1. broji 285—489 četvorinica. Pokrivalo je veliko 161—276 cm. Obzirom na to da se taj uzorak dade i povećati može se raditi i kao sag u smirna ili perzijskoj tehnici.

Slavonski čupavac

Kako bi naše čitateljice mogle sebi izraditi i sag, zidni nastirač ili stolnjak po našim motivima donosimo ovdje jedan oko 100 godina stari slavonski čupavac. Ti su čupavci bili u staro doba vrlo obljubljeni. Oni imadu na gornjoj strani napuštene niti (runo), a na donjoj su strani glatki. To se runo pravi tako da se niti vune navlače preko šipke te nastaju petljice. Te se petljice ne prorezuju. Prema redu kojim se petljice prave poredane su kao bodovi u kelimveza samo što su oni bodovi nategnuti, a ovdje su napuštene petljice. Ovakove ćilime rijetko prave sada, a nekoć se je njima dičila svaka kuća u Djakovštini. I boje su bile krasne dok su žene same bojadisale vunu. Ornamentika toga ćilima je geometrijska. Velika pačetvorina usred ćilima zove se »nebo«. Dole i gore nad tim motivom je motiv »na kose«. Mi donosimo predložak toga čupavca na prilogu pod brojem 6. On se dade izraditi u raznim ćilimarskim tehnikama te prema tome i u raznim veličinama, a s time u vezi može i njegova upotreba biti raznolika. U koliko ne odgovara veličina ovoga predloška dadu se dodati ili oduzeti postrani redovi, a može se i sredina povečati ili umanjiti. Ovaj čupavac broji u duljinu 161 četvorinicu, a u širinu 150 četvorinica. Mogao bi se izradjivati kelimvezivom pokrsticom, a da bude baš pravi sag i perzijskom tehnikom, a i smyrna tehnikom. Svaka od ovih tehnika izradjuje se na tkaninama gdje su žice razne debljine i time se mogu dobit iraznolično veliki predmeti. Vrlo je važno da se uzmu dobre boje koje najviše nalikuju na one starinske, jer će time biti i ovaj rad ljepši. Mi smo te boje označili i na prilogu.

Bijelo ukrasno pokrivalo

Gajtanu sličnom vezu izradjeno pokrivalo sa nalijepnim motivima od bijeloga batista. Veličina 80—80 cm. Probodeni nacrt broj 6104 stoji Din 30.—.

Ovo 80—80 cm veliko pokrivalo sa modernim nacrtom izradjeno je od bijeloga batista. Treba uzeti komad batista veličine 80—160 cm, složiti ga duplo, sašiti, obrnuti i na jednu stranu precrtati uzorak. Zatim se tkanina napne na djerdjef. Sve se crte izvezu gajtanu sličnom vezu to je zapravo puni gusti vez u crti. Zatim se na donjoj strani izreže tkanina prema slici, tako da na tim mjestima ostane tkanina jednostavna, a na ostalim dvostruka.

Ovo pokrivalo i ako jednostavno djeluje vrlo dekorativno i dade se dobro upotrebiti na svakom mjestu. Mjesto batista može se uzeti i koja prozirnija tkanina: grenadine, til ili što slično. Time će se više istaći lijepi ovaj uzorak.

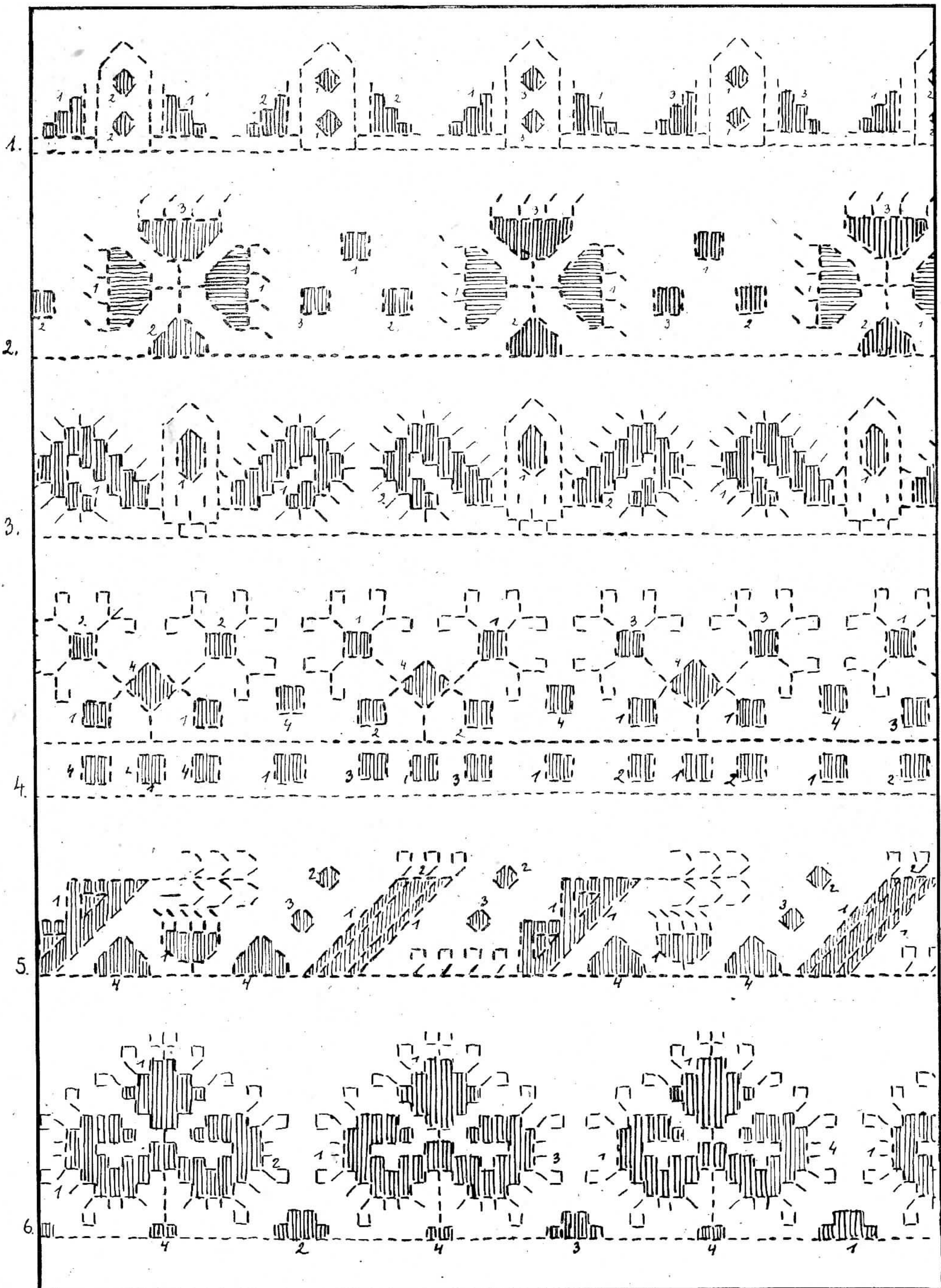
Stolnjak od tila

Ovaj moderni stolnjak vezen je vunom. Bez resa velik je 100—100 cm. Uzorak precrtamo najprije na jaki papir, prišijemo ga na til i vezemo uzorak prema oznaci boja, koja se nalazi na prilogu pod brojem 8. Način rada vidi se na prilogu pod brojem 7. Najbolje se ističu boje veziva na tilu nebijeljenom. Ovaj stolnjak najbolje će pristajati u spavaću sobu ili u blagovaonu, ali može i u halu dobro poslužiti. Okolo su rese. Probodeni nacrt broj 6136 stoji Din 20.—.

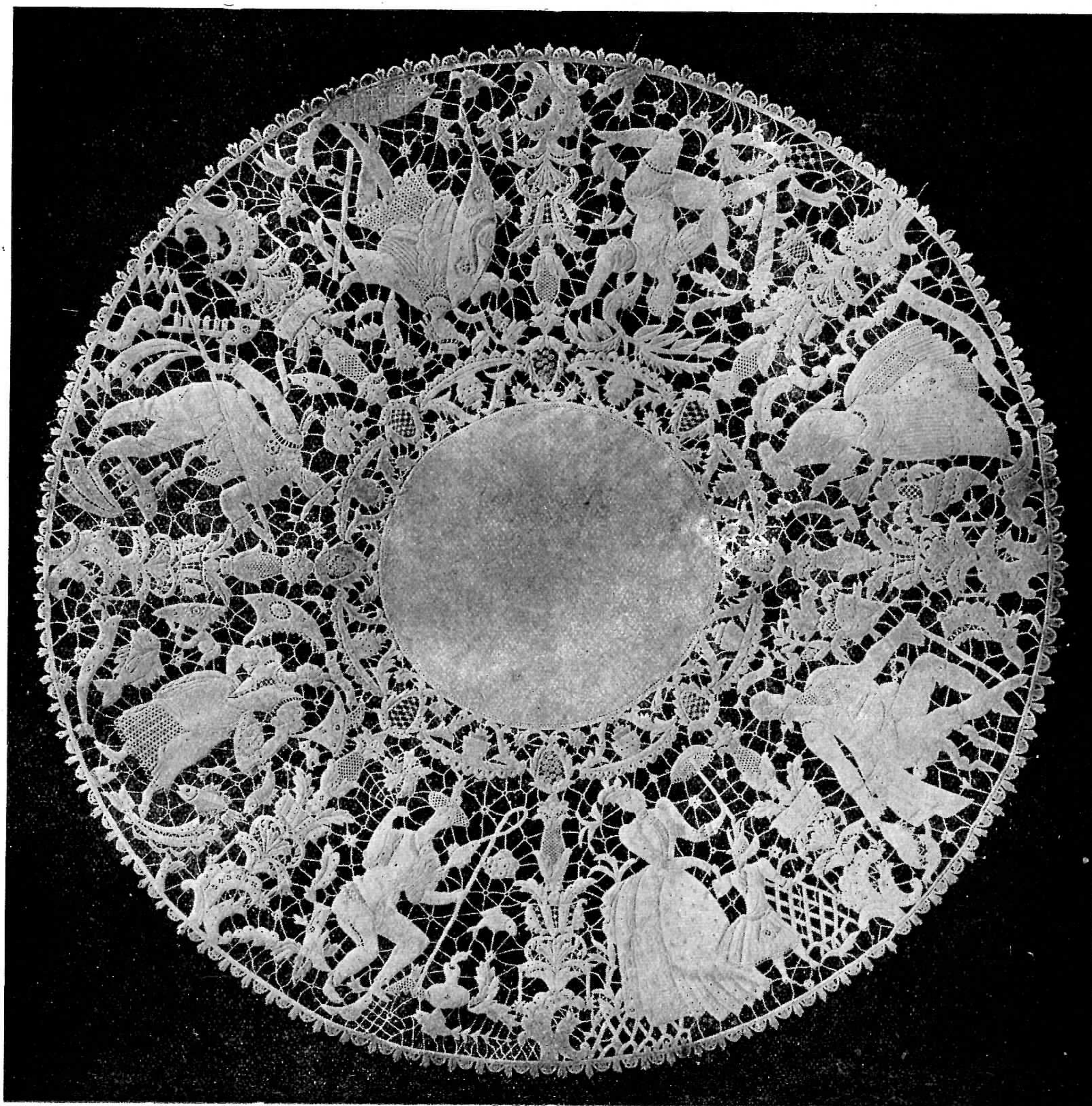
Lijepi stolnjak uvelike povečava lijepi dojam što ga na nas čini dobro uredjena soba. On cijelu sobu uljepšava i čini ju prijatnijom. Naš je model od krupnoga tila vezen vunom u više boja. Til je nebjeljen t. j. drap boje. Tako se boje više ističu. Uzorak je sasvim moderan, a probodeni mu se nacrt dobije pod brojem 6136 za Din 20.—. Na prilogu pod brojem 8. nalazi se i oznaka boja. Okolo je rub ukrašen dosta dugim resama, koje još povećavaju ljepotu ovoga stolnjaka. Taj stolnjak pristaje dobro u blagovaonu, spavaonu, ali može poslužiti i u drugoj kojoj prostoriji, kao što je čekaonica, hal ili drugo.

Nekoliko ukrasnih pruja složenih po motivima iz Južne Srbije

(Opis na str. 15.)

Čipkasto pokrivalo

Čipkasto pokrivalo veličine 100—100 cm. Probodeni nacrt stoji Din 40.—, a dobije se pod brojem 6010.

Ovo se pokrivalo dade izraditi ne samo kao čipka, nego i vezom na izrez (Richelieu). Dakako da je izradjeno kao čipka neprispodobivo vrijedniji ručni rad. Glavni bod koji upotrebljavamo je obamet, sad gušći, sad rjedji, sad preko debele niti, sad bez nje. Često se radi taj bod u grupama, a ostavljaju izmedju rupice.

Nacrt je precrtan na tehničkom platnu, a onda se uzduž kontura prifirca debela lanena nit na to platno. Na tu se lanenu nit kao na temelj pričvršćuju onda svi daljni bodovi. Započinje se i završuje gore, jer će to biti opaka strana pokrivala. Ispunjavamo sa vrlo finim lanenim koncem. Prije no što dovršeni posao skinemo sa platna treba da onu glavnu debelu nit obametom učvrstimo. Usred gotovoga pokrivala pričvrstimo komad najfinijega lanenoga platna, operemo ga, ako je potrebno i vješto izglačamo.

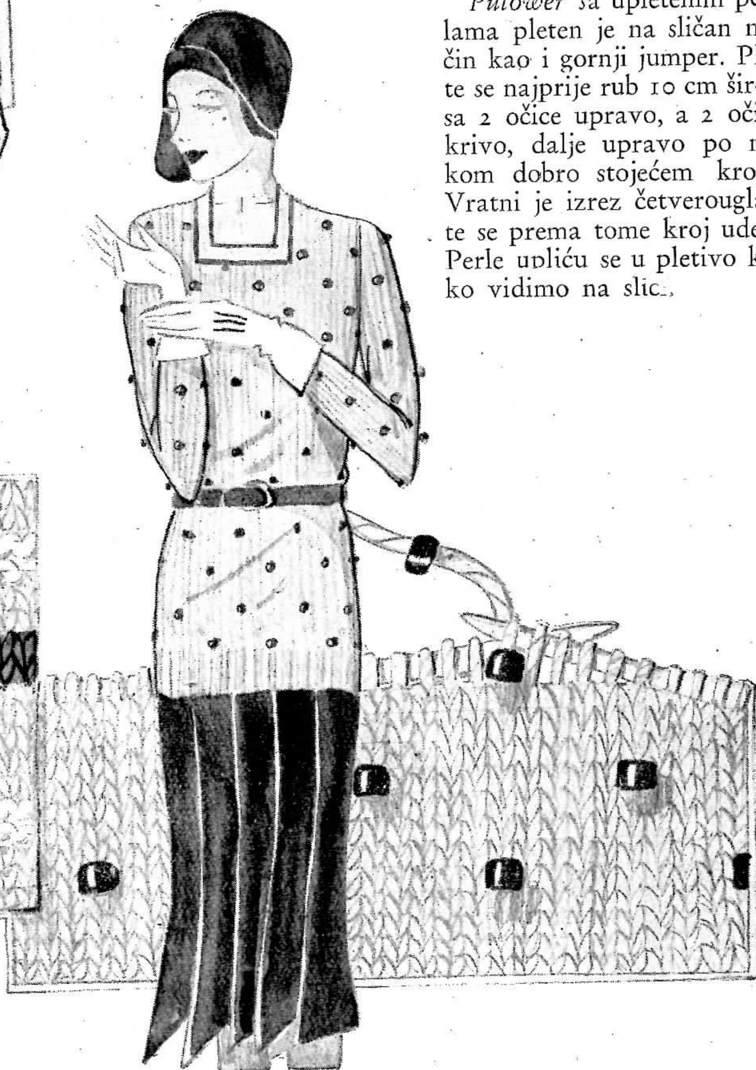

Pletene novosti

Vrlo lijepi pleteni jumper lijevo gore žut je ukrašen zelenim svilenim nitima. Trebati će nam za njega 300 g žute vune i nekoliko zelenih svilenih niti. Obje ove boje treba uzeti u takovim sjenama da se slažu sa haljinom i šeširom. Radimo prema odgovarajućem kroju. Donji je rub oko 10 cm širok, a pleten 2 upravne i 2 opake očice. Dalje se plete upravnim očicama. Pri početku dugoljastoga vratnog izreza radi se dalje u dva dijela. Ti se dijelovi suzuju uzimanjem po dvije očice na svakoj strani, sve do širine od 10 cm prema kroju. Zatim se sašije i poslije izveze na način kako nam pokazuje slika.

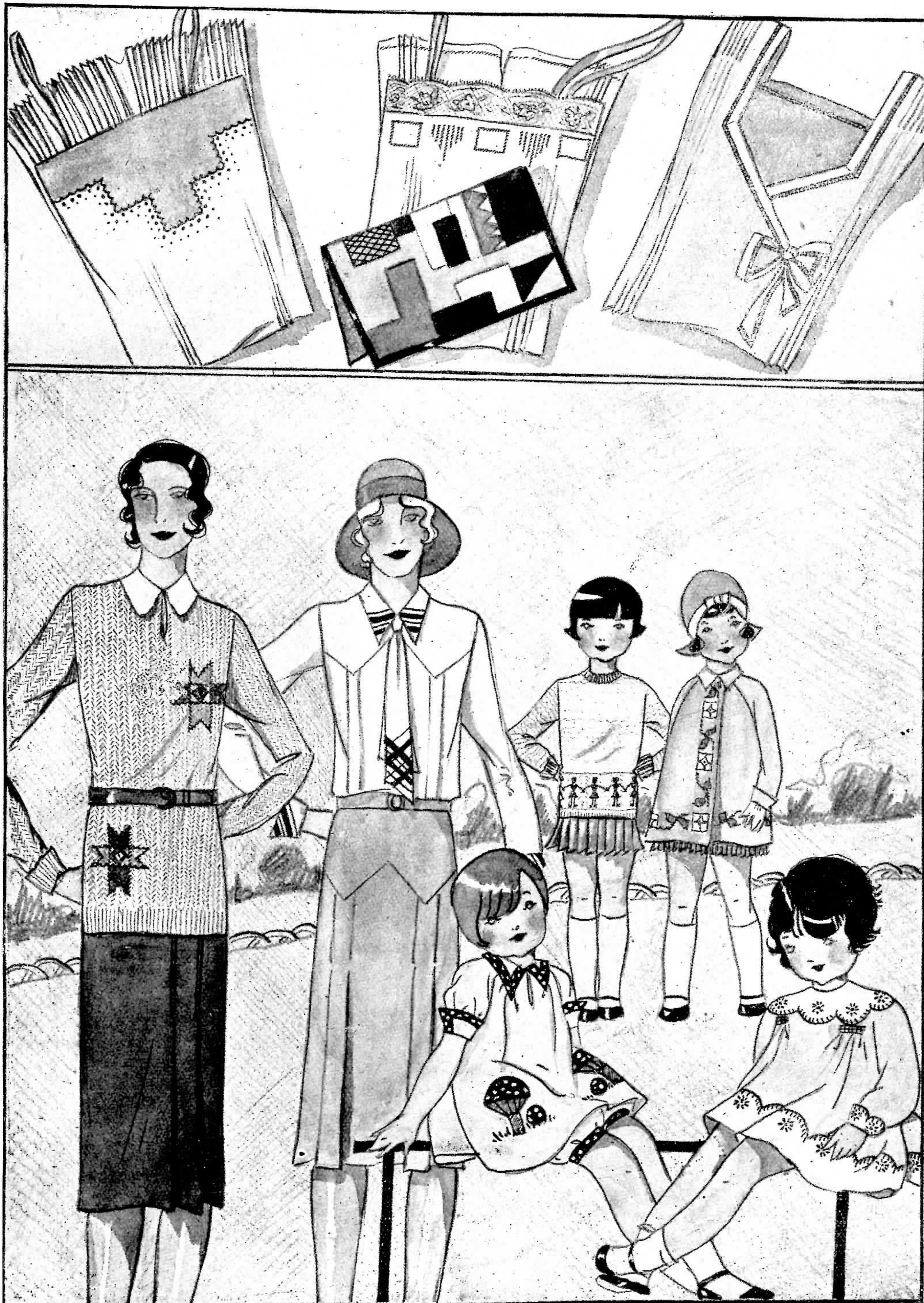
Prikladna garnitura koja se sastoji od 5 komada i to: kape, šala, torbice, rukavice i kratkih čarapa. Plete se zefirvunom. Šal je oko 50 cm širok i radi se prema slici u slijedećim bojama: tri reda modro, 3 reda žuto, 5 redi modro, 2 reda crveno itd. Tijesno priležeća kapa plete se prema objamu glave uokrug. 10 cm plete se tako, a onda se na četiri strane oduzima tako da se sve po 2 očice zajedno opletu. Donji je rub kape sa unutarnje strane opšiven vrpcom kroz koju provučemo rastezaljku (gumu). I torbica je na isti način pletena i u istim bojama. Pletemo jedan pravokutnik veličine 20—30 cm. Kad ga svršimo izglačamo ga i obrubimo ga prujom od kože. Montirati torbicu možemo dati i stručnjaku. Rukavice i čarape pletene su bijelom vunom.

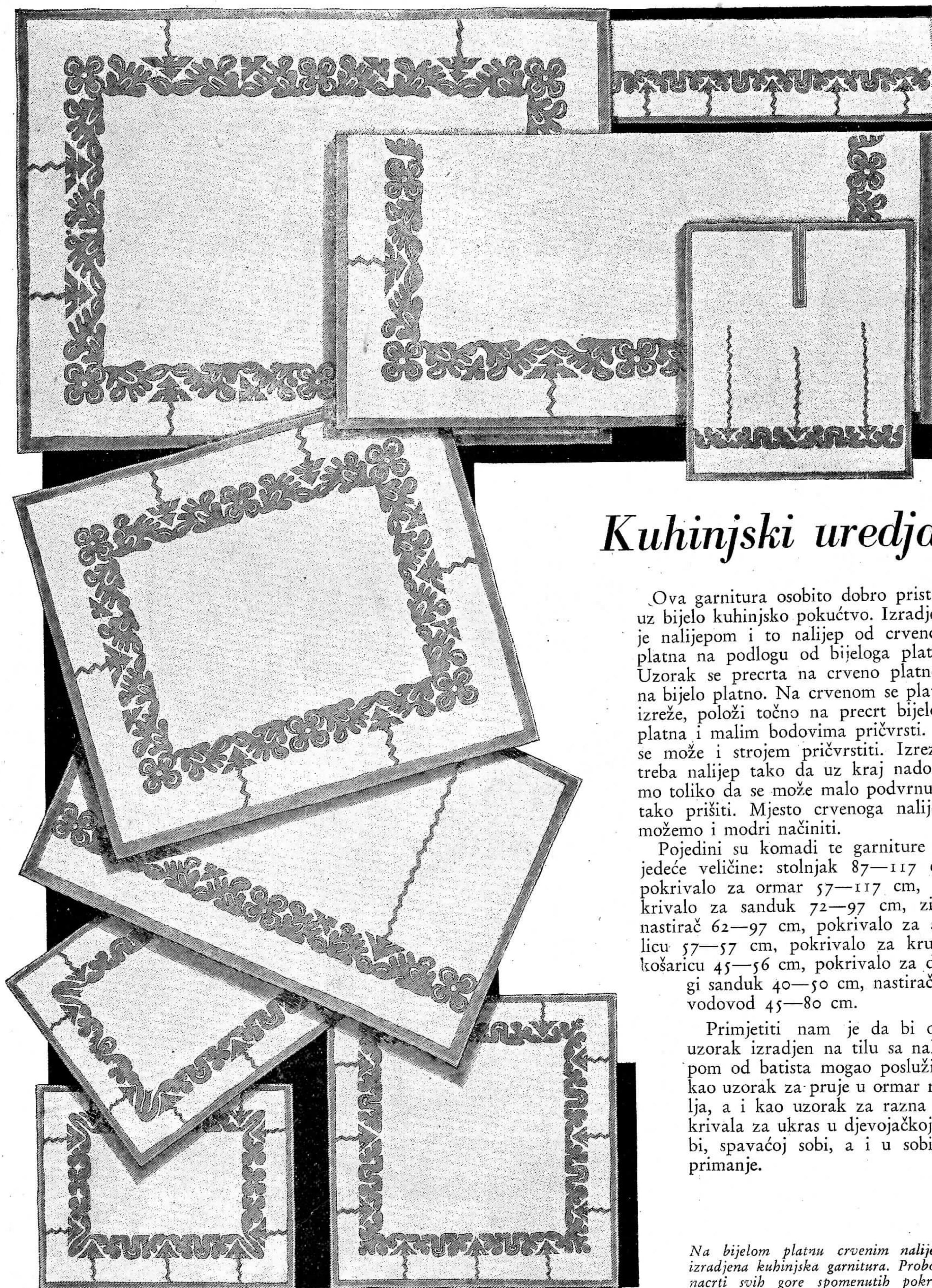
Pulower sa upletenim perlama pleten je na sličan način kao i gornji jumper. Plete se najprije rub 10 cm širok sa 2 očice upravo, a 2 očice krivo, dalje upravo po nekom dobro stojećem kroju. Vratni je izrez četverouglast te se prema tome kroj udesi. Perle upliću se u pletivo kako vidimo na slici.

Mnoštvo lijepih stvari

(Opis slike na strani 15.)

Kuhinjski uredjaj

Ova garnitura osobito dobro pristaje uz bijelo kuhinjsko pokućtvo. Izradjena je nalijepom i to nalijep od crvenoga platna na podlogu od bijeloga platna. Uzorak se precrta na crveno platno i na bijelo platno. Na crvenom se platnu izreže, položi točno na precrt bijeloga platna i malim bodovima pričvrsti. To se može i strojem pričvrstiti. Izrezati treba nalijep tako da uz kraj nadodamo toliko da se može malo podvrnuti i tako prišiti. Mjesto crvenoga nalijepa možemo i modri načiniti.

Pojedini su komadi te garniture slijedeće veličine: stolnjak 87—117 cm, pokrivalo za ormar 57—117 cm, pokrivalo za sanduk 72—97 cm, zidni nastirač 62—97 cm, pokrivalo za stolicu 57—57 cm, pokrivalo za krušnu košaricu 45—56 cm, pokrivalo za drugi sanduk 40—50 cm, nastirač za vodovod 45—80 cm.

Primjetiti nam je da bi ovaj uzorak izradjen na tilu sa nalijepom od batista mogao poslužiti i kao uzorak za pruje u ormar rublja, a i kao uzorak za razna pokrivala za ukras u djevojačkoj sobi, spavaćoj sobi, a i u sobi za primanje.

Na bijelom platnu crvenim nalijepom izradjena kuhinjska garnitura. Probodeni nacrti svih gore spomenutih pokrivala pod brojem 6056 stoje Din 140.—.

Elegantno pokrivalo za glasovir ukrašeno narodnim vezivom

(Opis slike na naslovnoj strani.)

Ovo elegantno pokrivalo, koje je krojeno tačno po obliku glasovira može biti od teške svile, sukna ili od koje druge prikladne tkanine povoljne boje. Prema boji tkanine treba da su i boje veziva složene. Vezivo se sastoji od jedne 10 cm široke pruje, vezene pečkim vezom, a složene po posavskim motivima. Pruja je udaljena od ruba tačno 12 cm. Kao mjerilo uzet je moderan glasovir sa slijedećim razmjerima. Prednja širina je 145 cm, duljina na lijevom kraju 142 cm, a najveća 147 cm. Prema takovoj veličini složen je i nacrt. Rub ukrašen je resama u bojama veziva. Na svilenoj tkanini može se vesti svilom dok na suknu može vez biti svilom, ali i vunom. Boje su veziva crveno, crno, žuto, zeleno i modro, a sjenčaju se prema boji tkanine. Kod vezenja na suknu, svili i slično treba uvijek pod mjesto, gdje će se vesti podmetnuti tanku tkaninu, platno ili batist, da se kako ne bi tkanina razvukla pri vezenju i da vezivo izadje ljepše. Vezivo je ljepše ako se radi na djerdjevu napetoj tkanini. Kad je vezivo gotovo treba ga izglačati te onda cijelo pokrivalo postaviti prikladnom postavom i konačno napraviti rese na rub pokrivala. Te rese mogu biti dugačke 6—8 cm. Probodeni nacrt sa oznakom boja stoji Din 48.—, a obični Din 30.—.

Zastor

(Opis slike na str. 5.)

Ovaj lijepi, dugi zastor izradjen je od bijeloga ili žućkastoga tusora. Za spavaću sobu uzeti ćemo bijeli, a za drugu koju sobu žućkasti tusor. Ukusno umetnuti til obrubljen je punim vezom. Usred toga umetka takodjer je lijepi vezeni motiv. Rub je zastora takodjer vezen obametom. Još vise na njemu u odredjenom razmaku kite. Veze se perleom broj 8. Til se prišije pod tusor. Zatim se izvede vezivo, a tek iza kako je sve gotovo izreže se tusor ispod tila. Usred velikih cvjetova možemo velike paukove načiniti. Po strani uzima se tusor dvostruko. Zastor je širok 150 cm. Trebamo li širi zastor možemo ponoviti uzorak po potrebi jedan ili više puta.

Nekoliko ukrasnih pruja složenih po narodnim motivima iz južne Srbije

(Opis slike na str. 10.)

Donosimo ovdje nekoliko lijepih ukrasnih pruja složenih po motivima iz Južne Srbije, a podesne za haljine i druge ručne radnje. Svi su ti motivi optočeni pisancem, a sredina njihova može se ispunjavati loževinom kao što su i originalni njihovi vezovi ali lijepo je vidjeti ispunjenje te plohe plosnim vezom kao što naša slika to pokazuje ili dapače i pokrsticom. Mi smo boje označili brojevima te znače 1 — crvena, 2 — zelena, 3 — modra, 4 — žuta. Sve je optočeno crnom ili smedjom bojom. Brojevi boja mulinea tvrtke DMC jesu po redu 919 — 3346 — 596 — 783, a tvrtke CMS 554 —. 441 — 545 —582. Po ovim se uzorcima dade vesti po broju, ali se mogu dobiti i probodeni i obični nacrti za predmete po volji. Treba samo označiti veličinu i oblik. Ovi motivi na probodenom nacrtu mogu biti iste veličine ili dvaputa veći. Cijene su udešene prema ostalim cjenama za slične predmete. Ti nacrti mogu biti za postolnjake razne veličine, zastore, košarice, haljine itd.

Mnoštvo lijepih stvari

(Opis slike na str. 13.)

Ovdje donosimo mnogo lijepih i korisnih stvari, koje se dadu lako napraviti. *Kombinacija* je od bijele svile opala ili sličnoga modernog materijala sa pasicom u ružičastoj ili drugoj kojoj prikladnoj boji. Piknjice su vezene u istoj boji. Druga kombinacija ljubičasta je i ukrašena čipkama i rasplitom prema slici.

Spavačica sašivena je od nježno zelenoga ili druge boje materijala. Izvezena je napred u sredini rasplitom. Probodeni nacrt broj 5500 stoji Din 15.—.

Lijepi pulower plete se prema odgovarajućemu kroju upravnim očicama. Kad je opleten ukrasi se vezivom nalik na kelimvezivo u dvije boje. Ti motivi veliki su 19—19 cm, a široki 6 cm.

Vrlo lijepa sportska bluza izradjena je od bijele ili drap svile za pranje, a izvezena plosnim vezom i lozanjem u crvenoj, modroj i žutoj boji.

Dječja haljinica napravljena je od sirove svile, a ukrašena motivima gljiva. I pasica oko vrata i rukava izve-

zena je bijelim tačkama. Gljive su izradjene nalijepom u crvenoj boji, a tačke su bijele. I pasica je crvena sa bijelim tačkama. Probodeni nacrt broj 5501/a stoji Din 20.

Dječji jumper plete se po jednom zgodnom kroju i to 5 redi po 2 očice upravno, a 2 očice krivo, onda 5 redi upravnim očicama, 1 red krivim očicama, 25 redi upravnim očicama, 1 red krivim, onda dalje sve upravnim očicama. Pruja se veze pokrsticom izmedju 2 reda pletena krivo. Predložak stoji Din 20.—, a dobije se pod brojem 5502/a.

Dječji kaputić svjetlo je modar, a ukrašen plosnim vezom i ložanjem u jasnomodroj i bijeloj boji. Probodeni nacrt za to vezivo broj 5503/a stoji Din 20.—.

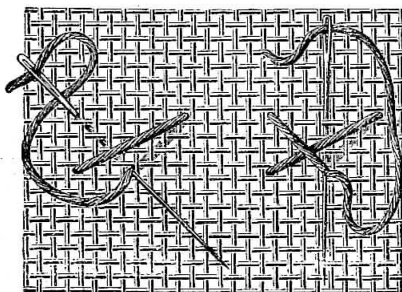
Dječja haljinica ružičasta je, a može biti i od druge koje boje sa bijelom pasicom, koja je ukrašena tamnoružičastim vezivom. Veze se svilom. Zvjezdasto cvijeće vezeno je istom bojom. Probodeni nacrt 5504/a stoji Din 20.—.

Ručna torbica izradjena je od ružičastožučkaste tkanine (beige). Na njoj su nalijepni motivi u smedjoj, narančastoj i crvenoj boji. Mrežasti je ukras od zlatne žice. Probodeni nacrt broj 5505/a stoji Din 20.—.

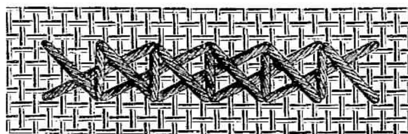
Nešto o narodnim vezovima

(Nastavak)

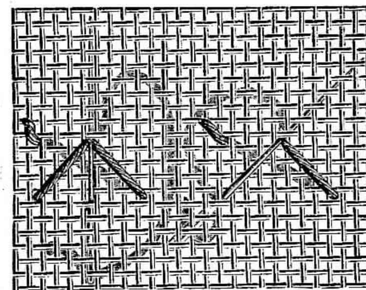
Mi smo u pretprošlom broju na naročiti zahtjev donijeli ponovno nekoliko uputa u naše narodno vezivo sa 9 slika, premda ih je po opisu trebalo više, što ali iz tehničkih razloga nije bilo moguće. Da ipak budu što jasniji opisi naših vezova mi ovdje uz svaku sliku donosivo opis iako su nekoji opisi svrstani u pretprošlom broju.

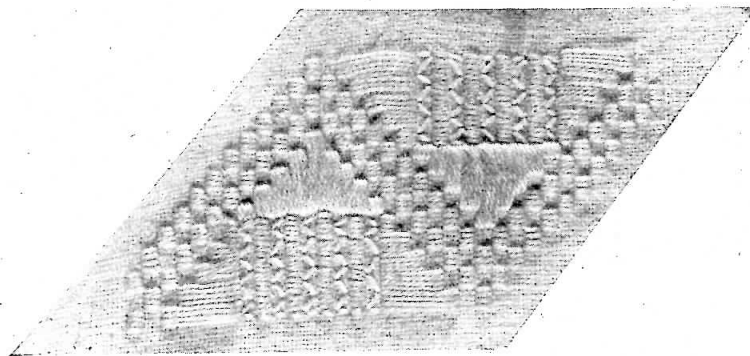
Br. 10. Početni bodovi crnogorske pokrstice

Br. 12. Dovršeni niz bodova

Br. 11. Naličje bodova na slici 1.

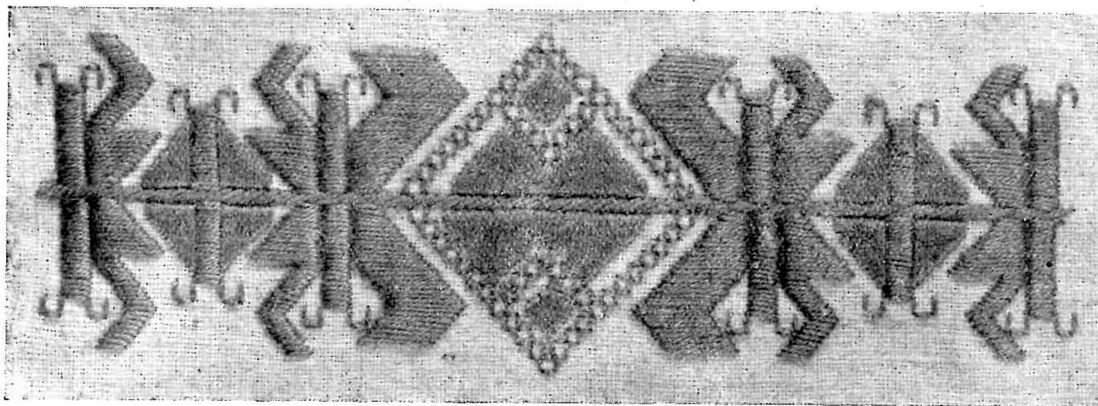
Br. 13. Povlaka. Motiv sa muške košulje u Slavoniji

Slika 10, 11 i 12 pokazuju nam kako se izradjuje takozvana crnogorska pokrstica. I ona se izradjuje jednolišce. Na slici 10 vidimo na lijevoj strani prvi bod, koji zahvaća dvostruko toliko žica koliko bi obični polukrižić zahvaćao. Na donjoj strani taj bod zahvati toliko žica koliko treba za pravi polukrižić. Drugi je bod na lijevo izradjen polukrižić. Na desnoj je strani te slike treći bod koji se radi ovjesno. Time je prvi niz bodova dovršen i sada dalje opet počnemo sa prvim bodom. Prema tome na pravoj strani mi vidimo križiće čiji donji bod zahvaća preko dvije čisanice da se narodno izrazimo. Opaka strana toga veziva pokazuje prave križiće odijeljene ovjesnim bodovima. Ova vrst veziva osobito je lijepa ako se radi deblji mmaterijalom. Slika 11 poka-

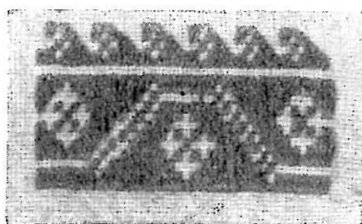
zuje prvi, drugi i treći bod na opakoj strani, a slika 12 čitav komadić takovoga veziva na pravoj strani.

Slika 13 pokazuje povlaku koja spada medju pošavne vezove. Povlaka se izradjuje tako da se bodovi razmiču samo na čisanice t. j. uvijek se uzima za jednu čisanicu više ili manje. Na slici se to jasno vidi. Kad zahvatim za jednu čisanicu više onda napravim još toliko bodova iste duljine koliko broji čisanica žica. Ako mi broji 3 žice moram napraviti 3 boda, četvrti već seže dalje. Veze se uzduž i popreko. Ovaj vez imade u raznim krajevima razno nazivlje. Povalakom ga zovu u Djakovštini.

Slika 14 prikazuje provlaku vez sličan povlaci samo što se ovdje kod svakog boda razmiče za 1 žicu. Treba ga dakle vrlo dobro razlikovati od povlake. I ovo je ime iz Djakovštine. Tim se vezom izvode razni oblici koji prema tome dobivaju onda i ime. Veze se u jednoj boji ili više njih. Naša slika prikazuje motiv koji se zove »kornjača«. Ovim vezom vezu Slavonke iz Djakovštine svoje rubine. One tu osim provlake uzimaju i pisanac te tako ukrašuju ovaj vez i čine ga raznoličnijim, a nazivaju ga negdje i pozlatinski vez. Vezu ga crveno, crno, modro.

Br. 14. Pozlatinski vez. Ovaj se motiv zove »kornjača«

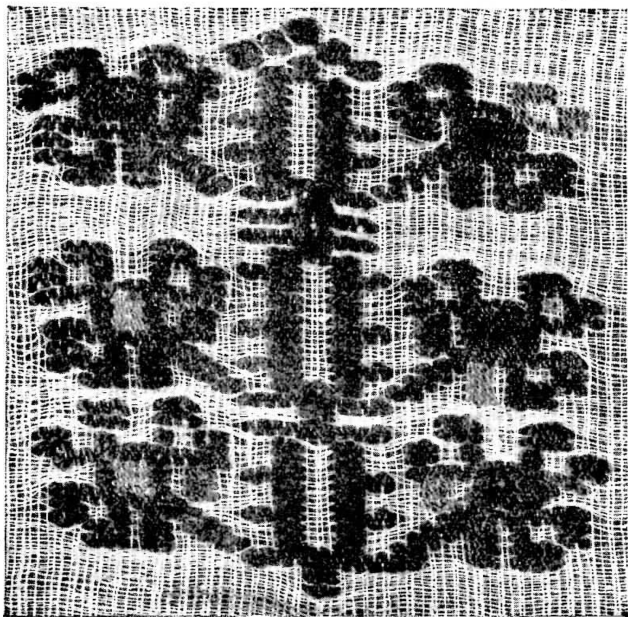
Br. 15. Opačka, nazvan »sikirica« sa muške košulje u Išmitovcima.

Br. 16. Kninski vez.

Utkanica veze se tako da se uzima stanoviti broj žica sad na iglu sad pod iglu i time tvori uzorak i na licu i na naličju. Prava utkanica veze se samo vodoravno. Imade medjuti mi njenih suvrsta koje se rade i ovjesno

i u više boja dok se utkanica radi uvijek u jednoj boji. Takove su suvrste »opački« iz Slavonije, kninski vez, žumberački vez pa donekle i konavoski vez. Opački iz Slavonije vez je vrlo sitan, kojim se ukrasuju orukvice i

Br. 18. Dio peče prebiranje u zijev

ogrlice muških košulja. Oni se rade obično crveno crno ili tamnomodro, a prema svojim osobitim oblicima dobivaju i ime kao na pr. »sikirice«, »okanca«, »esovi«, »jabuke« i t. d.

Slika broj 15 pokazuje taj fini i nježni vez. Potječe iz sela Punitovaca kraj Djakova. Kninski vez izradjuje se isto tako samo tom razlikom, da se radi u više boja i to tako da se izradi jedan komad crveno, jedan zeleno, onda opet crveno pa onda modro. To isto opažamo i kod žumberačkog veza. I u Bosni se radi taj vez koji je prozvan kninskim vezom.

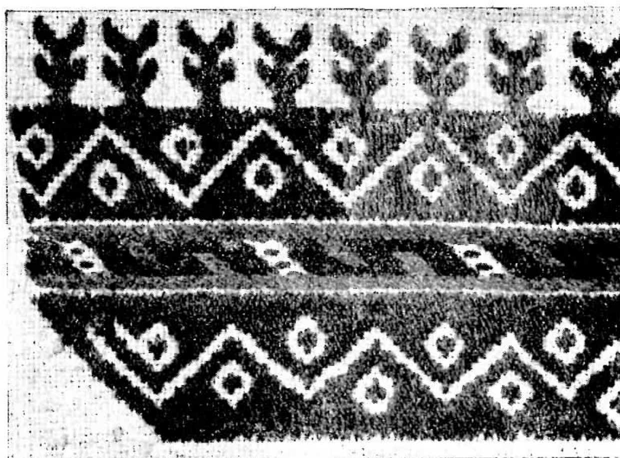
Slika 16 pokazuje kninski vez, a mi smo takovih vezova već donijeli u našem listu više puta. I konavoski je vez sličan tome vezu samo što se u njega radi sa više boja i što se te boje drugačije slažu. Ti se vezovi rade naopačke i izrada im je vrlo mučna. Imade osobito krasno izradjenih predmeta s tim vezivom. Kao što u nas imade i u Dalmaciji Udruga za uščuvanje narodnoga veziva koje daju narodu rada, a time šire naše narodno blago.

Na slici 17 vidimo žumberački vez. Taj se radi isto tako da se pojedini komadi izradjuj uistom bojom, samo uzimaju crvenu i modru boju naizmjence.

Slika 18 i 19 pokazuje nam »prijebor« koji se većinom utkiva u više boja. Ovamo pripadaju još nekoji vezovi koji su složeni od više vrsti bodova, koje smo već spomenuli. Tako smo napomenuli pozlatinski vez, koji se radi provlakom i pisancem, pa onda amo spada i grbež kako ga nazivaju. Tu već ima i rasplita i provlake. U svijetu je poznat pod imenom Hardanger vez, a naši ga negdje zovu i izrezanac, prosikavac i slično.

Prutasti je ili prutački vez sličan lozanju samo se radi po broju.

Rasplitani vezovi su svi oni, koji se izvode tako, da se pojedine žice tkanja ili više njih zajedno izvuku, te raznim stezanjem, preplitanjem niti stvaraju najraznoličniji oblici i uzorci. Ovamo spadaju i oni radovi koji se izvode bez žica tkanine, raznim preplitanjem niti stvaraju predivne kere ili čipke koje se rade ili po tkanini ili samo slobodno bez tkanine, iglom ili bez igle.

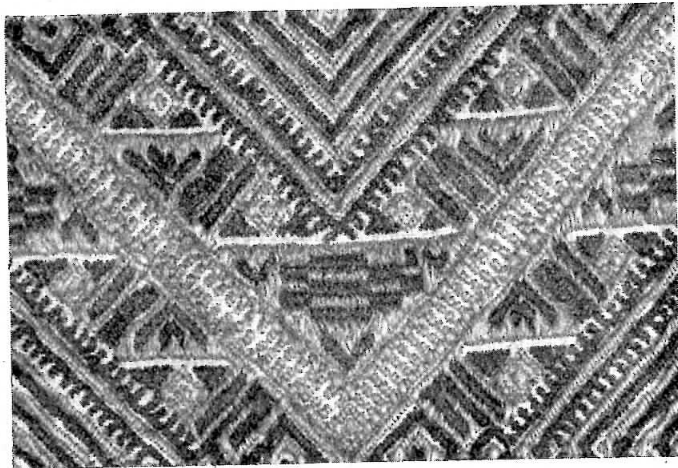

Br. 17. Žumberački vez.

Br. 19. Dio peče prijeborom.

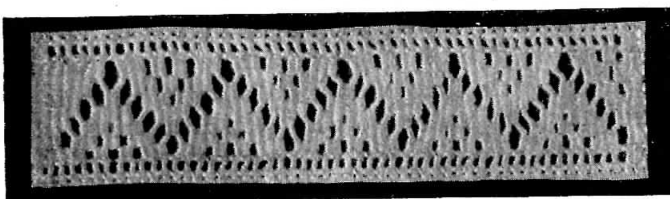
Ova vrst vezova spada medju najstarije vezove, a razvila se iz vezova po platnu. Našlo se je takovih vezova u staroegipatskim grobovima. U nas Slavena taj se vez održao do danas i razvio do zamjerne visine, a sve zato, što u nas još narod nosi narodnu nošnju i ukrasuje ju rasplitanim vezovima. U Slavoniji nema rubine kod koje bi vezilja pole jednostavno sašila. Ona pole sastavlja pripletom sad užim sad širim, a za ukras osim drugoga veziva još veze rasplit.

Br. 20. Konavoski vez.

Rasplitani vezovi rade se u svim krajevima našega naroda, a i u drugim zemljama. Nekoji sasvim naši radovi poznati su u svijetu na žalost pod tudjim imenom.

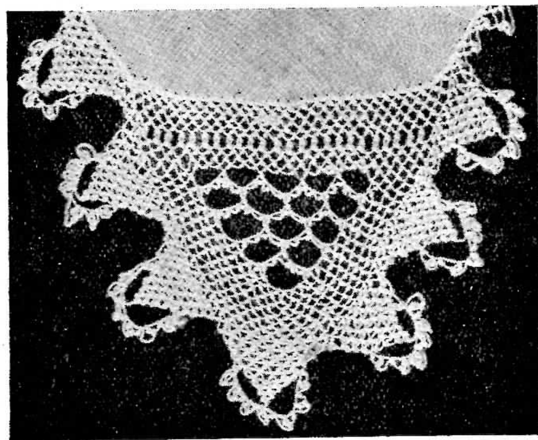
Prva vrsta ovih vezova, rasplitanje, radi se najviše bijelo, ali ga ima gdjegdje i šarenoga. To je zapravo

Br. 21. Rasplit iz Slavonije.

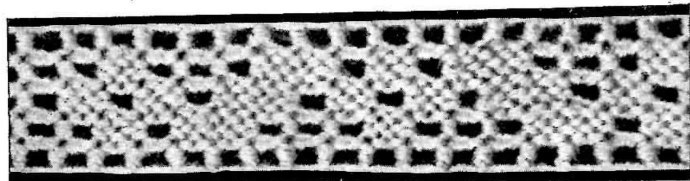
početak svakoga rasplitanja. Najjednostavniji je onaj, koji se radi uz porub raznih predmeta, a onda ga imade sve teže i težega. Pojedine vrste imadu svu silu imena, u svakom kraju drugo. Radi se na obje strane jednako, dakle jednolišce. Vidi sliku 21.

Keranje je rasplit koji se ne radi na tkivu nego slobodno po rubu ili medju dvije ivice svilom ili drugim materijalom. Ovi radovi spadaju medju najljepše i najsavršenije. Osim toga oni zahtjevaju silnu strpljivost i ustrajnost. Ovamo spadaju kerice, zubrice, priplet i dalmatinske kere, koje spadaju medju najljepše. Mi ih sada poznamo pod imenom Reticella. To su predivne tvorevine najljepše ornamentike. Obično se razapnu niti u četverokutima ili drugim oblicima pa se onda po tima

Br. 22. Kerana čipka iz Bosne.

nitima radi. Radi se i drugim načinom. Ta je vrsta keranja u Dalmaciji poznata već od XII. stoljeća a kako je neki Talijan izdao prvu zbirku te vrste, držalo se po svijetu, da su te kere talijanski proizvod otkud i ime. Tek početkom ovoga vijeka upoznao je i strani svijet

Br. 23. Priplet iz Slavonije.

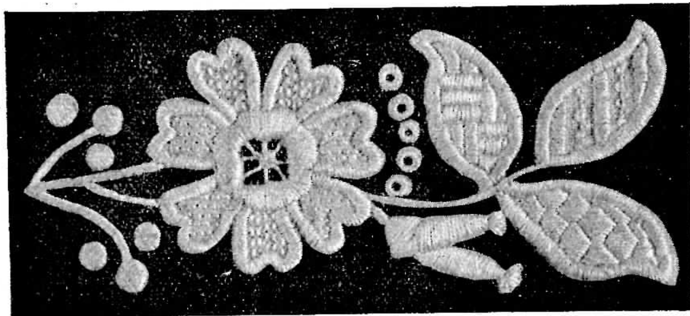
po nekojim djelima i izložbama koje su zadivile svakoga, da je to dalmatinski rad.

I u Slavoniji, a osobito u Bosni bave se žene keranjem. Vidi slike br. 22—25.

Treća vrsta rasplitanih vezova jesu čitme ili čipke, a rade se ili iglom ili bez nje. Vezene čitme rade se na tilu, mreškanoj ili kojoj drugoj tkanini. Ostale se čitme rade ili prstima kao što su rojte (macramee), koja je tehnika u nas već od davnine poznata, ili na kuke (heklanje) ili na igle (štrikanje) ili na klekice (vrst kleplanja) ili na kišiće ili balantiće (kleplanje). Posebna je vrsta čitme »jalba) koja se radi na okviru i prebire prstima. Te su se čitme radile čak u Egipćana, a u Evropi uzdržale su se samo u Slavena. U nas se je radila u Moslavini, Zagorju, pak oko Karlovca.

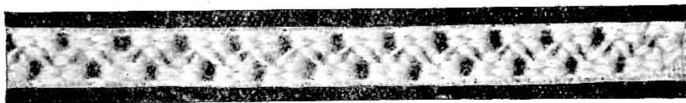
Vezove po pismu vezu se na preraznom materijalu u

jednoj ili više boja. Gledajući bogatstvo ornamentike i skladnost boja tih vezova divimo se velikoj nadarenosti naše narodne vezilje. Te vezove dijelimo na bijeli vez, šareni vez i zlatovez.

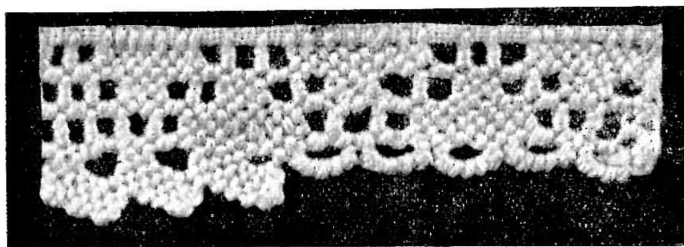
Br. 26. Bijeli vez sa muške košulje u Slavoniji.

Bijeli vez ukrasuje ponajviše rubeninu i ukrasne predmete u stanu kao što su zastori, pokrivala, krevetno rublje i stolno. Medju bijele vezove ubrajamo lozanje, obamet, plosni vez, puni vez i vez na buše. Vidi sliku 26.

Br. 24. Spljet iz Slavonije.

Lozanje (Stielstich) veze se jednostavno i to crte, zafrkači, ali se njime i omedjuju plohe koje se ispunjavaju drugim bodovima.

Br. 25. Iglom čipkano iz Slavonije.

Obamet ili šlinganje jest vezenje zupčića, okruglih i šiljastih, ali se nadje i drugih motiva njime vezenih.

Plosni ili *niski* vez veze se tako da se stanovita ploha ispuni potpunim bodovima kosim ili ravnim, a koji leže jedan kraj drugoga.

Puni vez vezemo isto tako kao niski vez, samo se prije ploha ispuni, a onda se preko toga veze. Vidi sliku 26.

Vez na buše inače u stranom svijetu poznat pod imenom Madeir a ili engleski vez sastoji se od rupica većih i manjih, okruglih ili dugoljastih. Na takovim vezovima imade i listića i čitavih grančica, koje se vezu bilo lozanjem bilo niski mili punim vezom. Gdjgdje mjesto lozanja vezu crte *lančacem* ili *sindjircem* (Kettenstich).

Ove vrste nisu samo našem narodu sopstvene nego su poznate po svem svijetu.

Šareni vezovi rade se na prerazriom materijalu svilom ili vunicom. Prvenstvo medju šarenim vezovima pripada svakako našem pečkom vezu. Zovu ga tako jer su ga najviše vezli na rupce što ih žene Posavkinje nose na glavi preko poculice, a zovu se *peče*. Taj se vez zove dakle *pečki vez, pečki našav*, a kad je vezen jednolišce zovu ga *opatički našav*. Ali nalazimo ga i na poculicama i na pregačama. Taj se vez veze većinom svilom, a odlikuje se prekrasnim skladom boja. Naša je vezilja toliko vješta i spremna da znade zgodno rasporediti pojedine oblike ornamenta a znade kadkada čak i bez predrisa vesti. (Nastavit će se.)

Listonoša

R. C. Vi ste nam se javili spremnom opširno nam opisivati keranje, jer se nalazite u kraju gdje se ta tehnika mnogo radi. Pisali smo Vam, jer ste naznačili i Vaše boravište. Medjutim kako nikada nijesmo primili odgovor, molimo Vas ovim putem da potanje odgovorite na urednicu »Vezilje«.

N. N. ZAGREB. Prigovor s Vaše strane nije opravdan. Mi donosimo na prilogu koliko je više moguće. Donijeli smo već takovih nacrta na našim prilozima, pa dapače i manjih krojeva. Mi ćemo svakako i u buduće imati na umu Vaše želje i udovoljiti im kolikogod je moguće.

M. Z. U P. Probodeni nacrti trebaju kao i sve drugo pažnju, pa se ne će brzo uništiti. U prvom redu ne treba jako pritiskati za vrijeme precrta. Iza uporabe treba ih pomno obrisati čistom krpom i napokon treba ih što manje savijati. Najbolje je ako može cijeli nacrt ravno ležati, ako ne poradi veličine, onda je bolje složiti ga na mjestima gdje je najmanje izboden, nego li saviti u rolu. Saviti se može onda u rolu ako imademo od tvrde ljepenke takovu rolu na koju onda savijemo nacrt. Tko ovako postupa sa nacrtima, dugo će svaki nacrt moći upotrebiti, makar i nije iz najboljega i najdebljega papira. Treba još paziti da krpica kojom rastiremo prašak bude čitava, jer poderanom se krpicom takodjer oštećuje nacrt.

Izdavač: Konzorcij za izdavanje tiskopisa. — Glavni i odgovorni urednik: Draga Kovačević-Dugački, Ilica 208, II. — Štampa Tipografije d. d., Zagreb, Margaretska ul. 6 — Za tiskaru odgovara: I. Ivanković, Selska c. 39. — Plativo i utuživo u Zagrebu.

...no iz Slavonije.

...et ili šlinganje jest vezenje zupčića, okruglih i ...jastih, ali se nadje i drugih motiva njime vezenih.

Plosni ili *niski* vez veze se tako da se stanovita ploha ispuni potpunim bodovima kosim ili ravnim, a koji leže jedan kraj drugoga.

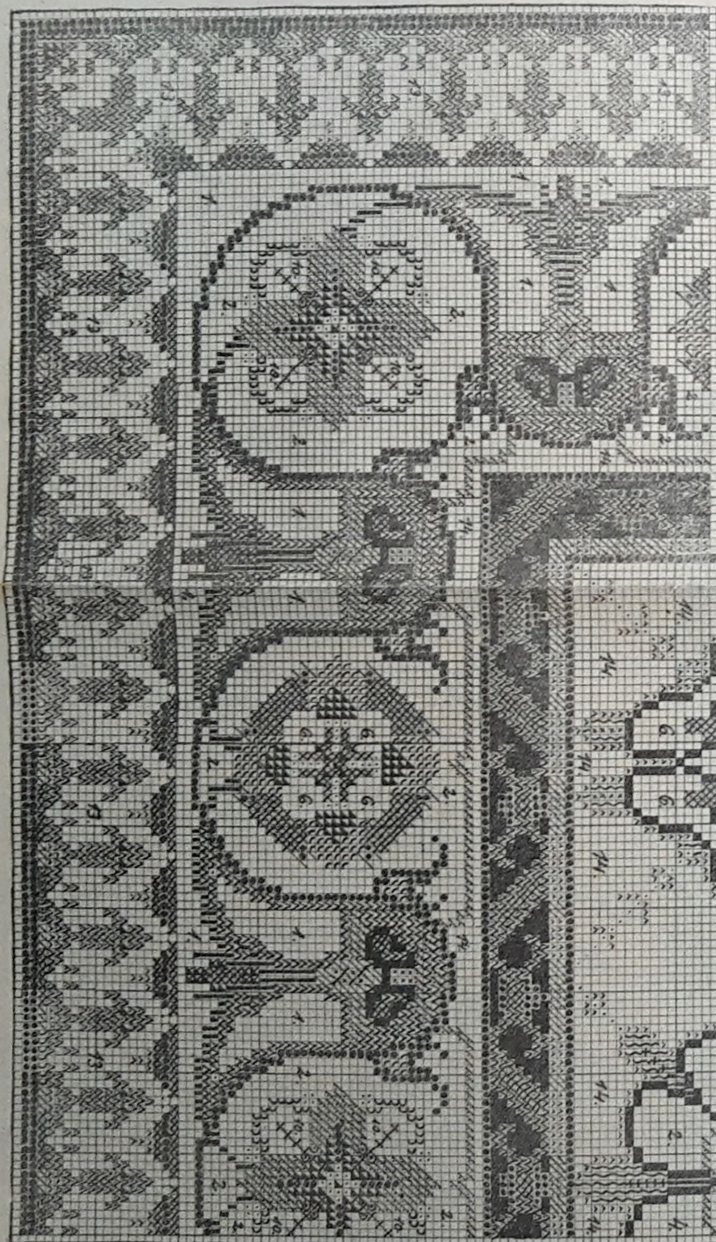
Puni vez vezemo isto tako kao niski vez, samo se prije ploha ispuni, a onda se preko toga veze. Vidi sliku 26.

Vez na buše inače u stranom svijetu poznat pod imenom Madeir a ili engleski vez sastoji se od rupica većih i manjih, okruglih ili dugoljastih. Na takovim vezovima imade i listića i čitavih grančica, koje se vezu bilo lozanjem bilo niski mili punim vezom. Gdjgdje mjesto lozanja vezu crte *lančacem* ili *sindjircem* (Kettenstich).

...da ... Iza uporabe treba ih ...om i napokon treba ih što ma- ... je ako može cijeli nacrt ravno ležati, ...veličine, onda je bolje složiti ga na mje- ...gdje je najmanje izboden, nego li saviti u rolu. Saviti se može onda u rolu ako imademo od tvrde ljepenke takovu rolu na koju onda savijemo nacrt. Tko ovako postupa sa nacrtima, dugo će svaki nacrt moći upotrebiti, makar i nije iz najboljega i najdebljega papira. Treba još paziti da krpica kojom rastiremo prašak bude čitava, jer poderanom se krpicom takodjer oštećuje nacrt.

Izdavač: Konzorcij za izdavanje tiskopisa. — Glavni i odgovorni urednik: Draga Kovačević-Dugački, Ilica 208, II. — Štampa Tipografije d. d., Zagreb, Margaretska ul. 6 — Za tiskaru odgovara: I. Ivanković, Selska c. 39. — Plativo i utuživo u Zagrebu.

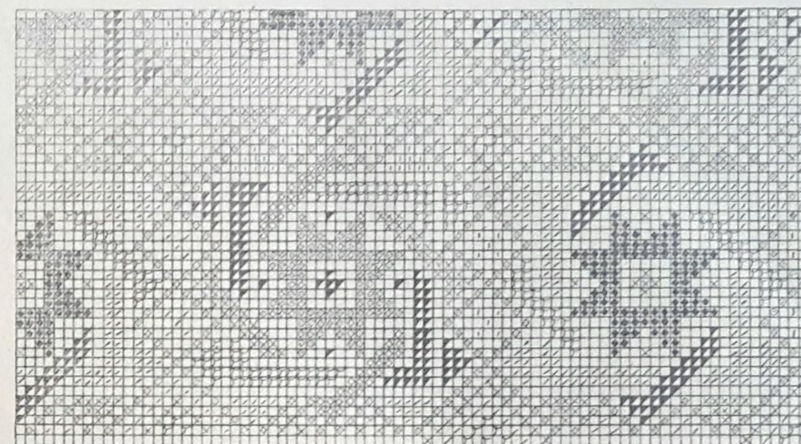
PRILOG SA UZORCIMA ZA MJESEC STUDENI 1931 »VEZILJA«, MJESEČNIK ZA RUČNI RAD

1

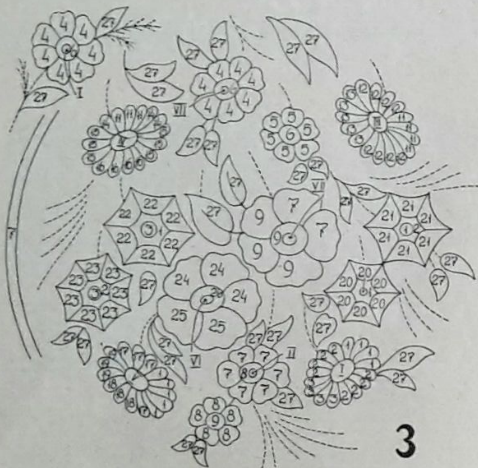
Boje:

najsvjetlijebrončana	43 dkg
svjetlobrončana	78 «
srednjebrončana	24 «
tamnobrončana	66 «
tamnoterakota	8 «
svjetlocrvenkastosmedja	17 «
srednjesmedjkastocrvena	45 «
tamnosmedjkastocrvena	53 «
svjetloružičasta kao meso	13 «
tamnoružičasta kao meso	20 «
svjetlomodra	1 «
srednjemodra	30 «
tamnomodra	61 «
najtamnijemodra	104 «
svjetlosivkastomodra	5 «
srednjemaslinastozelena	11 «
tamnozelena	16 «
crna	42 «
	637 dkg

2 Br. 2. Predložak za vezivo u »Vezilji« br. 10, II. god., na str. 10. — Boje su slijedeće: kose ispunjene četvorinice — tamno crveno, kose četvorinice — svijetlije crvena, ispunjeni trokutići — tamno modro, kosi križići — zeleno, kose četvorinice sa točkom u sredini — srednje crveno, kose crte — narančasto, ovjesna crta — svjetlo modro, mali lukovi na dvije strane četvorinice — ljubičasto.

Br. 1. Oznaka boja za pokrivalo na strani 6. 285—489 četvorinica.

3

Broj 3 Oznaka boja za jastuk 6087 na strani 4. Pojedini komadi nalijepa pričvrste se odgovarajućom bojom ukrasnim bodovima.

B o j e:

1 bijela
2 svjetložuta kao limun
3 srednježuta kao limun
4 svjetloružičasta
5 srednjeružičasta
6 tamnoružičasta
7 najsvjetlije crvena kao opeka
8 svjetlocrvena kao opeka
9 srednjecrvena kao opeka
10 tamnocrvena kao opeka
11 najsvjetlijedrap
12 svjetlodrap
13 tamnodrap
14 svjetložućkastosmedje
15 srednježućkastosmedje
16 svjetlobrončana
17 svjetlosiva
18 srednjesiva
19 tamnosiva
20 srednjemodra ⟨pastel⟩
21 srednjemodrikastoljubičasta
22 srednjecrvenkastoljubičasta
23 tamnopurpurnoljubičasta
24 svjetloružičasta ⟨fraise⟩
25 srednjeružičasta „
26 tamnoružičasta „
27 zelena

I srednježuta kao limun šanilija
II tamnocrvena kao opeka „
III tamnodrap „
IV srednje žućkastosmedja „
V tamnosiva „
VI srednjecrvenkastoljubičasta „
VII tamnoružičasta ⟨fraise⟩ „
isprekidana crta — zlatna žica

4 Broj 4. Djelomična izvedba nalijepa za jastuk broj 6087 na strani 4.

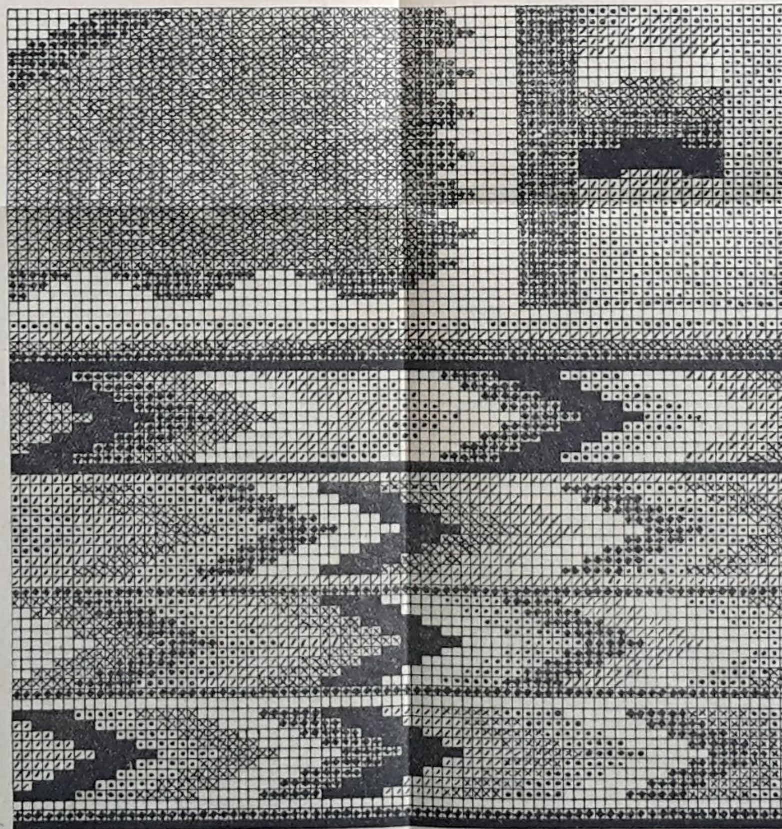
5

Broj 5. Oznaka boja za jastuk broj 6086 na strani 4.

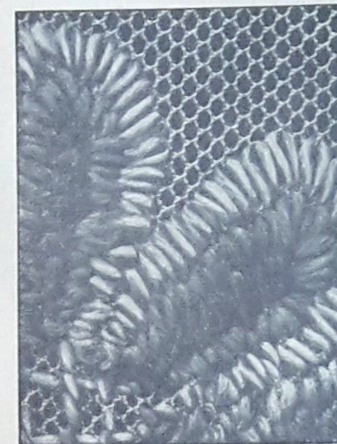
T u m a č: 1 svjetlosiva, 2 srednjezelena, 3 tamnosiva } umjetna svila

Crne plohe rade se plosnim vezom, bijele plosnim vezom kod koje ga zalaze bodovi jedne boje u bodove druge boje, osim krilnih pera ptice, koja se rade rijetkim obametom. U plohi, koja je označena sa 1—2 vezemo bliže rubu sa bojom 1, a unutrašnjost sa 2. Kod plosnoga veza, gdje zalaze bodovi jedne boje u drugu izmjenjuju se označene dvije boje.

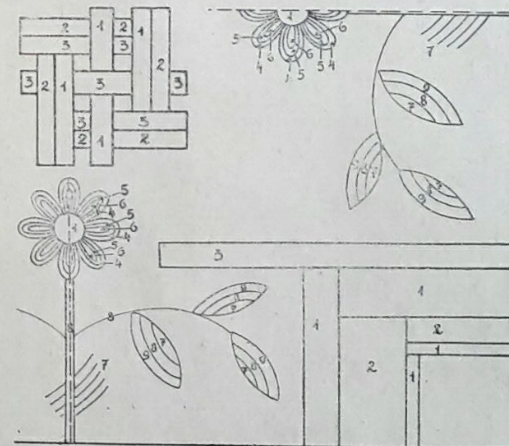
6 Broj 6. Predložak za slavonski čupavac na strani 7. — B o j e: Ispunjene četvorine crno, kose ispunjene četvorine — tamno crveno (terakota) točkice — tamno modro, kosi križići — tamno zeleno, kose crte — brončano žuto, prazne četvorine — bijelo.

7

Broj 7. Dio izvedbe veziva za stolnjak na tilu na str. 9.

B o j e: 1. svjetlonarančasta
2. srednjenarančasta
3. tamnonarančasta
4. svjetloljubičasta
5. srednjeljubičasta
6. tamnoljubičasta
2. svjetlozelena
8. srednjezelena
9. tamnozelena

8 Broj 8. Oznaka boja za stolnjak na strani 9. — Veličina je stolnjaka u promjeru 100 cm. Veze se vunom.